

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 14.

Lördagen den 19 April

1845.

Udveckling af de christelige Sovedlærdomme. Af Dr S. N. Clausen. Kjöbenhavn 1844.

Då Wolfgang Menzel i striden mot det så kallade "unga Tyskland" hade tillkämpat sig en af de mest afgörande segrar, som med wettets wapen blifwit eröfrade, utropade han, drucken af segerglädje: "En senare tid skall måhända uppkasta den frågan, hwarföre prästerkapet, som likwäl talar så mycket, i denna sak helt och hållet tegat, och hwarföre det har öfwerlåtit åt en lekman, att förswara religionen? Hwar hafwa de der Mosheim, Gellert, Spalding, Seiler, Kleufer, Reinhard, Schleiermacher tagit wägen? Hwar hafwa alla de Guds männer blifwit af, som tillförene så segerrikt bekämpade den äldre, från Frankrike till oss inkomna atheismen, med swärdet, icke bokstafwens, utan andans, med ljuset, icke kättarbålets, utan förnuftets? Är den yngre atheismen, som kommer från samma Frankrike med ett nytt, förföriskt följe af glänfande och smekande lögner, kanste mindre farlig? Den onde fienden har af en stark arm blifwit gripen och tillbakastungad, men han har likwäl märkt, att de egentliga waktarena hafwa sofwit. Det skall han icke för-gäta, och skall lura på att komma igen. Mätte vår upplysta theologi wäl betänka, att hennes stillatigande har för den i närwarande stund slagna atheismen blifwit en hemligt trösterik förhoppning."*) De theologiska tidkrifterna tego wid denna förebräelse, liksom hade blygseln beröfwat dem målföret. Endast Allgemeine Kirchenzeitung**) grep sig an med några urskuldande skäl, som blott hafwa det felet, att de sjelfwa behöfwa ett urskuldande. Så heter det, att de

egentliga waktarena woro alltför wisfa på sin sak, för att akta nödigt, att gripa till wapen (rätt lyckligt för dem, men huru för de mindre wisfa, som behöfde upplysas?) — att om presterna tagit till orda, skulle man hafwa wädrat ett blott och bart ständs-, embets-, ja till och med winnings-interesse (liksom faran af mistydning skulle vara ett lagligt skäl till afsättande af sin pligt) — att oppositionen af en lekman måste göra större intryck, helst då Hr Menzel icke såsom individuum, utan såsom representant för lekmanståndet, utöfwat en så stor werkan på den allmänna öfvertygelsen (men icke hade denna werkan för-ringats, om Hr Menzel hade fått biträde af det andeliga ståndet i en angelägenhet, som är icke lekmannens eller prestens, utan människans) — att de andelige männen äro å statens wägnar för mycket öfwerhopade med werldsliga bestyr, att man från Superintendenterna i Preussen och Sachsen förspörjer en bitter klagan deröfwer, att de för idel tabellwäsende, skolagar och andra lagar icke kunna få rådrum att läsa en förnuftig bok, mycket mindre det oförnuftiga framet af Herrar Wienberg, Gügkow, Heine och andra det unga Tysklands koryppeer, att man wäl icke kan begära af Consistorialer och theologiska Profesorer, att de skola köpa och läsa alla portenta (hwem skall då vara waken på tidens tecken? Kanste de civila embetsmännen? Men de hafwa wäl ännu större förhinder af werldsliga bestyr).

Knappt war det unga Tysklands lätta fribytare-corps öfwerändastad, förr än Württembergaren Strauß lät det grofwa artilleriet af sin kritik öfwer Jesu lefwerne spela mot den kristna kyrkans helgedom. Det synes som detta kraftigare wäckelsemedel behöfts, för att uppjaga de sofwande Zionswaktarne ur sin hwi-la. Man måste bekänna, att de tyska theologerna på ett lysande sätt affluddat sig den Menzelska förebräel-

*) Menzels Literaturblatt. Stuttgart 1836. Nr 66.

**) Jahrgang 1836. Nr 141. 203.

sen för liknöjdhet om religionen. De stodo upp som en man emot den djerfve tempelstormaren. Från alla håll och från alla theologiska skolor framkommo kraftiga motskrifter. Hwem kan uppräknat alla namn — Steudel, Hoffmann, Kern, Kuhn, Olander, Ebrard, Wieseler etc. för att icke nämna Neander, Tholuck, Ullmann, dessa stjernor af första ordningen på theologiens himmel. Afwen till det aflägsna nordnorden sträckte sig omsider verkningarne af den andeliga jordbävningen. Afwen här fastades stridshandsken icke för gäfwes. Liktidigt upptogs den på flera håll, och bland andra af den Europeiskt bekante theolog, som emot det yngre dogmatiskt-kritiska arbetet af Strauß rigtat den här ofwan uppgifna skrift.

Professör Clausens här anmälda arbete utgör en series af föreläsningar, hållna wid Köpenhamns universitet om hösten 1841 (upprepade om våren 1843) för ett talrikt auditorium af båda könen. Så sant är det, att ett godt aldrig värderas högre, än då det är i fara att förloras. Det christliga medvetandet är dock icke ett sådant oting, som otron föregifwer. Slumra mer och mindre djupt kan det wäl under lifwets wanliga oförda gång, men i farans stund wakar det och känner sig igen. Den christliga sanningen behöfwer blott blifwa hörd, för att finna genswar i hwarje bröst, der en släkt af Christi anda bor. Dikheten i kunskaper och bildningsgrad hindrar icke det gemensamma erkännandet af sanningen, just emedan denna är en för alla lefwande lemmar af det christna samfundets organism gemensam egendom, lifasom medvetandet af det jordiska fäderneslandet är gemensamt för alla dess barn, och dertfore kan man wäl förstå Förf:s mening med "den omwilforliga förnimmelsen, huru djupt man kan gå, utan att komma till att gå wägen allena." "Det är ett tröstande factum," säger Förf., "att olikhet i den wanligtwis såfallade bildningen har långt ringare inslytelse på den religiösa mottagligheten än det skulle synas, när blott undersökningen sjelf icke faller ur den religiösa karakteren. Jag har i detta hänseende en erfarenhet för mig, som är mig af stor betydelse." Ett wißt slag af bildade, som kanste lyckligtwis icke komma inom Förf:s erfarenhet, skulle tilläfwentyrs, i betraktande derjemte af den hänförelse som lifwar Förf:s föredrag, finna egenkärleken sårad genom talet om "religiös mottaglighet," och med hän öfwer den christliga entusiasmen, hwilken för alldagsmenniskan gäller lika med religiöst swärmeri, wisa tänderna mot "den nitiske egaren af sanningen," lik-

som skulle den talande anse sig för gifwaren och ähörarne såsom blott och bart mottagande. Det låter sig förmoda, att Förf. åtminstone bland sina omedelbara ähörare icke räknat någon, som kunnat göra sig skyldig till ett så groft missförstånd, då twertom sjelfwa det odelade bifallet af en så blandad ähörarekrets bär wittne derom, att Förf:s föredrag af ingen annan orsak gjort ett så stort intryck, än emedan hwar och en af de ähörande i Förf:s ord igenkände sitt eget christliga medvetandes innehåll. Att Förf., långt ifrån att wilja pråla med egna individuella meningar, bemödat sig att tala ur församlingens eget hjerta, bewisas af hela föredragets anda och ton, som förräder en ofbruten werelwerkan med de ähörande, det bewisas af de oftare förekommande hänwisingarne till skrifter af tidehwarfwets förnämste theologer, hos hwilka det christliga medvetandet har sitt klaraste och allmännast erkända uttryck (hwarwid Förf. haft den fördelen att kunna åtnöja sig med blotta hänwisingar, eftersom de wigtigaste af dessa skrifter äro i Dansk öfversättning tillgängliga, och Förf. således undgått den olägenheten att nödgas upptaga dem i sitt eget föredrag), det bewisas ändtligen af följande ord, i hwilka Förf. uppgifwer den ståndpunkt, från hwilken han önskar sitt arbete bedömdt: "Den sinnrikaste tankecombination, den mest öfverraskande ledja af slutföljder blifwer på theologiens område utan betydelse, så wida det religiösa medvetandet icke kännes wid dem, så wida den icke förmår att göra sig gällande utanför speculationens region, icke lätt och naturligt inpassar sig och fattar rotfäste i den religiösa werldsåskådningen och det religiösa lifwet. — Med den utveckling, som här är gifwen af de christliga trosläroarna, är affigten den, att komma dem till möte, som, utan theologiskt bildning, men med allwarlig christlig håg, känna behof att på estertankans och pröfnings wäg komma till insigt i trons innehåll och grund, att wägleda till en orientering i den stora mångfalden af meningar, genom att låta de andeliga hufwudrigtningar, i hwilka hela denna mångfald samlar sig, framträda i möjligaste klarhet, och att föra all undersökning tillbaka till de stora grundpunkterna i det religiösa medvetandet, för att sålunda gifwa tron den fastare och bredare grundwal, som den behöfwer i anskaffningens tid. En sådan tid är den närwarande, der skarpa och skärande motsatser angående religiösa och kyrkliga föremål möta hwarandra, och det icke, såsom mången gång annars, wid enskilda punkter af ringare och speciellare

intresse, utan wid sjelfwa grundwalen för all religion, medelpunkten af den christliga tron, och der friden föres icke, såsom i äldre dagar, emellan och inför de lärda, utan i menighetens åsyn, och på ett sätt, hwarigenom många derifrån måste dragas in med i de stridandes krets. En sådan utwidgning af den religjösas pröfnings och undersökningens gränser är i sig sjelf en naturlig länk af den andeliga utvecklingen, som man icke kan tänka på att wilja hämma, och den har så alldeles sitt rätta hem i en evangelisk-protestantisk kyrka, att ett klagomål här skulle vara illa anbragt. Men desto mer ligger i den riktning, hwilken denna rörelse hos många har tagit, en naturlig uppmaning för lärare och ordförande i kyrkan, att icke förlita sig ensamt på den i kyrkan anordnade verksamheten, som under wanliga förhållanden kan vara någorlunda tillräcklig, utan söka en i motsvarigt förhållande utwidgad gräns för ett andeligt verkande i Christendomens tjänst."

3 25 föreläsningar genomgår Förf. de hufvudsakliga christna trosläror under följande rubriker: 1) Christendomen såsom historia. 2) Christendomen såsom historisk religion. 3) Christendomen såsom gudomlig uppenbarelse. 4) Christendomen såsom uppenbarelsens fulländning. 5) Christendomen såsom den fulländade religionen. 6) Den heliga Skrift. 7) Skriften i kyrkan. 8) Guds wäsende och egenskaper. 9) Gud såsom Skapare. 10) Den gudomliga Försynen. 11) Om högre andar. 12) Människan såsom Guds afbild. 13) Människans odödlighet. 14) Den menliga syndigheten. 15) Jesu mandom. 16) Jesu Gudom. 17) Jesus som Återlösare. 18) Jesus som Försonare. 19) Rättfärdiggörelse af tro. 20) Tron genom nåden. 21) Det kyrkliga samfundet. 22) Den kyrkliga cultus. 23) Sacramenterne. 24) Kyrkans fulländning. 25) Treenigheten.

(Fortsättes.)

Darwins teori om Nullstenarne.

Flera uppsatser i denna tidskrift ha nyss varit egenade åt geologiska fenomen, och särskildt åt förklaringen af ett sådant: den mängd af större och mindre stenblock, som finnes fringspridd öfver Skandinavien och hela norra Europa, ej blott i bergstrakter utan äfwen på slätter, hundradetals mil aflägsna från de fasta klippor, hwarest deras ursprung måste sökas. Lifå allmänt och i ögonen fallande som -detta fenomen är,

lita swårt synes vara att på ett fullt tillfredsställande sätt förklara detsamma. Sessström och Agassiz hafwa deröfwer uppställt hwar sin teori, hwarföre i nr 4 af detta blad blifwit redogjort; den förre söker förklara fenomenet genom en stor, wäldsam wattungsflo, den sednare genom glaciärerens forntida utbredning, och båda åsigterna räkna redan många och utmärkta, såwål författare som wedersakare. En tredje åsigt, äldre än dessa båda, att drifis warit werksamma orsaken till dessa blocks spridning, har nyligen funnit en utmärkt författare i Engelsmannen Darwin*), som isynnerhet söker bewisa denna åsigt genom jemförelse med de förhållanden, som han än i dag funnit ega rum i södra Hemisferen. Innan wi anföra sjelfwa Darwins undersökningar, torde det icke vara ur wägen att förutskicka ett par anmärkningar.

3 Geologien gör sig numera allt mer och mer gällande den åsigt (klarast och bestämdast uttalad af den genialiske Lyell), att alla de förändringar dem jordytan undergått, så långt de kunna följas tillbaka och bli föremål för wetenenskapliga forskning, skett helt småningom och successiwt, på samma sätt, under inwerkkan af samma yttre momenter, och efter alldeles samma lagar, som denna yta än i dag oupphörligen förändras, dels genom den organiska naturen och dess werksamhet, dels och isynnerhet genom elementernas aldrig hwilande strid. Å ena sidan sträfwar wattenet oupphörligen att allting nivellera, än genom hafwets wäldsamma inträttningar på sådana kuster, som sakna fastare hällearter (Nederländerna, Helgoland, hela Danmarks westkust), än genom de långsammare, men icke mindre betydande werkningarne af floderna, regnwattenet o. s. w. Å andra sidan motwäges detta wattenets nivellerande sträfwanne isynnerhet af den vulkaniska elden, som aldrig hwilar men wäl i tidernas längd ombyter de förnämsta skådeplatserna för sin werksamhet, flyttande från land till land; än dold och werkande på djupet, uppskjuter den mer eller mindre långsamt hela länder öfwer hafsytan (Skandinavien, det

*) C. Darwin, Secreterare wid Geologiska Sällskapet i London, fringsglade jorden åren 1832—36, uppehöll sig under större delen af denna tid i sydligaste Amerika, och har nedlagt resultaterna af sin resa i: *Journal of Researches into the Geology and Natural History of the various countries visited by H. M. S. Beagle, under the command of Captain Fitz Roy R. N. from 1832 to 1836*, samt i ett par smärre sednare afhandlingar.

sydligaste Amerika) eller sänker dem derunder (såsom fallet synes vara med Grönland och Söderhafwets öar), än uppdrifwer och höjer den, wäldsamt frambrytande, ofantliga massor ur jordens inre. Dessa krafter, som nu i hwarje ögonblick kämpa mot hwarandra, synas ha på samma sätt kämpat så länge jorden funnits till, ständigt så jemt afwägda, att ingendera någonsin blifwit den andra öfvermäktig, utan hwar på ett ställe förlorats, har på ett annat ställe åter vunnits. Genom denna kamp, som måhända aldrig varit särdeles wäldsamare än den för ögonblicket pågår, blott ständigt ombytt de förnämsta platserna för sin werksamhet, har jordytan mångfaldiga gånger ändrat utseende, och måhända gifwes ingen släkt deraf, som icke flera särskilda gånger ömsom varit torrt land och betäckts af hafwet (utan att oceanen derföre någonsin behöft stå högre än nu), liksom dylika förändringar än i dag ske, ehuru för menliga ögon helt långsamt*). Således måste oceanernes och fasta landets utseende wid olika tider hafwa varit all-

*) Wid betraktande af den långsamhet, hwarmed dessa förändringar synas och förflöga, måste wisserligen hwarje inbillningskraft swindla wid försöket att wilja beräkna den tid, som för sådana werlingar funnat erfordras, liksom wid försöket att beräkna stjernhimmels rymder. Univerfi rymd och ålder bli för oss lika omätliga, lika oändliga, och de få årtusenden, som menniskoflägdet räknar, synas emot jordens ålder bli så obetydliga, som finnes menniskan först till på jorden sedan i går. Om menniskan efter sin forta tidmätning wille företaga sig att beräkna jordens ålder och dess werlingars, wore det ungefär som om insekten, som krupit ur puppan i dag och dör i morgon, skulle kunna tänka sig trädets ålder, af hwars löf han lefwer. — Märkwärdigt är, att redan sinna de oswan anförda äffigter klart uttalade af Aristoteles, denne Naturhistoriens fader, som i så många fall stått årtusenden framom sin tid. Efter att ha anført många exempel på förändringar, dem jordytan före hans tid undergått och beständigt undergår, och wisat till hvilka betydande resultater dylika förändringar i tidernas längd måste leda, kommer han till den slutsats (Meteorica lib. 1 Cap. 12): "Då tid aldrig felar och werlden är ewig, så kunna hwarfen Tanais eller Nil ha flutit beständigt. De skällen der de upprinna ha en gång varit torra och deras rinnande har en gräns, men tiden har ingen. På samma sätt med andra floder; de uppstå och de förswinna; och hafwet också öfverger somliga länder och inkräftar andra. Således ges ingen del af jorden som alltid är fast land, icke heller någon annan del som ständigt är haf, utan allting förändras under tidernas längd."

deles olika, och i följd deraf kan wärmens fördelning ej heller alltid hafwa varit sådan den för ögonblicket är (utan att jordens ställning till solen, eller öfriga kosmiska momenter, derföre behöfwa ha undergått någon förändring). Huru olika är ej klimatet i närvarande stund, i länder som ligga under samma bredd, allt efter som de äro belägna i Europa eller i Asien, i gamla eller nya werlden, i norra eller södra hemisferen; och orsaken dertill är stenbarligen att söka i den olika configurationen af land och haf, hwarigenom klimatet i hwarje werldsdel och hwarje land på ett eget sätt modifieras. Så kan alltförwäl ha funnits en tid, då större delen af norra hemisferen upptagits af oceanen, och de öar som deri funnits, måste då ha haft ett klimat, närmast liknande det som nu råder i södra hemisferen; så kan Siberien en gång ha haft ett lika blidt klimat som de nuförtiden af naturen mest gynnade länder under samma breddgrad, ett klimat, som tillät de största landtdjur att der lefwa (utan att man derföre behöfwer taga sin tillflykt till hypoteser om hela jordens successiwa eller plötsliga affwalnande) o. s. w. — Under jordytans werlingar ha desamma organiska warelser ej alltid kunnat fortsätta sitt lif; med sjelfwa jordytan har och den organiska naturen werlat, ej blott till individer, utan äfwen till arter och släkten. Utfatta för en mängd skiften — såsom länder öfverswämning af hafwet eller uppstigande derur, och de derigenom wällade klimatiska förändringar — har art efter art, släkte efter släkte, i tidernas längd utdött; och de utdöda werternas och djurens plats har lika smänningom intagits af andra, intills slutligen med menniskan framstod den jordiska skapelsens krona.

Genom denna äfigt, hwilken har all sannolikhet för sig och understödes af alla de sednaste och grundligaste undersökningar, förswinna helt och hållet ur geologien de mellanskof af hwila och af wäldsamma skafningar, hwilka man hittills trodde sig böra antaga i jordens bildningshistoria, liksom alla de "stora katastrofer," hwilka förr ansågos som en geologisk trosartikel, och wid hwilka man antog att en hel organisk werld plötsligen gick under, hwarefter på dess ruiner uppstod en splitterny. (Dnekligen synes också den här refererade äfigten wida bättre motswara begreppet om Skaparens höghet, än den äldre, som låter honom flera gånger förstöra allt sitt werk och börja å nyo) — Desså ha alla geologiska undersökningar derigenom fått en wida fastare basis, en säkrare hållning, och speculationernas och hypotesernas fält blifwit betydigen in-

stränkt. Det har blifwit en grundsats i den nyare geologien, att wid alla obekanta fenomeners förklaring utgå från den grundliga undersökningen af förhållanden och naturlagar som nu existera. Så länge man gick ut från den förutsättning, att jordklotets förslutna och närvarande tillstånd war allt för olika för att kunna komma i någon närmare jemförelse, war man långt ifrån att ana, huru mycket som werkligen derigenom kan, på ett fullt tillfredsställande sätt, blifwa upplyst och förklaradt. I des ställe trodde man sig för hwarje fenomen, som syntes swårt att förklara, utan betänkande genast kunna antaga modifierade naturlagar, wäldsamma revolutioner o. s. w., och war i och med desamma redan inne på hypotesernas lockande, men osäkra fält, hwarpå man sedan lätt kunde utsträcka sin wandring så långt man behagade. Deremot kan den geolog, som utgår från jordens närvarande tillstånd och de lagar som nu existera, blott gå så långt tillbaka som han kan spåra desä; men afsäger sig alla anspråk på att kunna förklara jordens första uppkomst eller des öfvergång från chaos; Geologi är så långt skild från Kosmogoni, som Historien från speculationer om människans första skapelse.

Från ofwannämnda grundsatser har också Darwin utgått wid sina försök att förklara rullstensfenomenet, öfvertygad, att des förklaring både bör sökas och kan finnas i förhållanden, som ännu någorstädes på jordklotet existera, utan att man behöfwer taga sin tillflykt till hypoteser, som förutsätta en helt annan tingens ordning än den nu bestående; och hans teori, om den ock måhända ännu icke lyckats att fullt tillfredsställande förklara hela detta fenomen, har åtminstone den förtjenst att icke förutsätta några andra förhållanden än de hwilka nu ega rum i motsvarande trakter af södra hemisferen, eller några andra krafter än de hwilka der äro i full werksamhet. Deremot då Agassiz antager, att under jordens gradwisa aftagande i temperatur det gifwits perioder af en utomordentlig afkylning, så att en period sunnits, då icke blott Alperna, men största delen af Europa och Asien warit begrafna under ett enda omätligt istäcke; så bestrider Darwin detta såsom en hypotes, som icke understödes af något enda bewisligt factum. Icke mindre djers synes hypotesen om en plötslig öfverswämning af grus och rullstenar, 1500 fot djup i Sverige (eller 3000 fot i Nordamerika, der man funnit berg, ända till denna höjd, färade med parallela reff-

lor), som öfverföllt landet och fortfarit nog länge för att kunna urhålla våra jättegrytor och afrunda norra sidan af våra berg; Darwin anser den ligga så utom sannolikhetens gränser och utom all analogi med de förhållanden och naturlagar som för närvarande ega rum på vår planet, att den åtminstone icke för bör obetingadt antagas, än hwarje möjlighet förswunnit att på annat sätt förklara de fenomen, som ligga för desamma till grund.

Rullstensfenomenet är ingalunda instränkt till Scandinavien eller Europa, utan återfinnes i lika stor måttstock i en mängd länder; men en vigtig omständighet, hwarpå egentligen först Darwin fästat tillbörlig uppmärksamhet, är att i alla warmare länder, redan långt innan man nalkas wändkretsarne, synas rullstenarne helt och hållet saknas. I Amerika hade redan Humboldt anmärkt detta, och beträffande Amazonflodens område kan intet mera öwederfägligt bewis derpå lemnas, än hwad La Condamine berättar: "nedanför Borja, och i det man följer strömmens lopp ända till 250 eller 300 geografiska mil längre ned, är en sten, eller ett stycke flinta, en lika stor sällsynthet som en diamant skulle wara. Wilbarne i des länder weta icke hwad en sten är och ha ej ens något begrepp derom. Det är högst besynnerligt att se dem, när de komma till Borja, och der för första gången träffa stenar, genom tecken uttrycka sin förundran, hopsamla stenarne och belasta sig med dem som med föremål af värde." Det är således märkwärdigt, att så snart man när de kallare breddgraderna i södra hemisferen (från 41° till Cap Horn) träffas rullstensfenomenet i nästan lika stor måttstock och med liknande gränser, som i de nordliga delarne af både gamla och nya werlden. — I Canada och i norra och mellersta delarne af förenta Staterna finnas otaliga stenblock spridda öfwer landet; de synas ha kommit från norr, och deras sydliga gränser lärer infalla omkring 36°, ty redan i Alabama, som ligger strax söder om denna gränser, har Conrad ej kunnat finna ett enda. I Europa lära inga rullstenar förefomma sydligare, än på Alpernas södra sluttning; enligt Humboldt saknas de i Lombardiet. I hela Afrika har ingen resande funnit några spridda stenblock, eller någon antydning till rullstensfenomenet. — Af allt detta anser sig således Darwin kunna med bestämdhet uppställa den lag för rullstenarnes utbredning, att de förefomma i alla kallare länder, men helt och hållet saknas i de warmare, och aldrig ens nalkas wändkretsarne. Redan

detta är ganska märkligt, och leder omedelbarligen till den slutsats, att verkamma orsaken, som flyttat dessa block öfver ofantliga djup och afstånd, och spridt dem öfver hela continenter, måste sökas i någon naturkraft som blott kunnat verka i jordens kallare trakter, men här verkat öfverallt och likformigt. En sådan orsak finner Darwin i glaciernas och drifisens förenade verksamhet, och beskriver dessa fenomen, sådana de för närvarande ega rum vid Eldslandet och de tillgränsande delarne af Syd-Amerika.

Eldslandet (beläget mellan 52—55° S. Br., således under samma latitud som Irland) är ett bergigt land, djupt inskuret af talrika wifar och sund. Då snögränsen här når ned till 3500—4000 fot, så betäckas bergen mångenstädes af ewig snö, och talrika glaciärer utsända en mängd armar ända ned till hafswifarne. Emellertid skulle man mycket mistaga sig, om man endast härefter wille bedömma landets klimat; ty flera förhållanden, men isynnerhet den omätliga widd, som oceanen i södra hemisfären intager, modifiera klimatet i hela sydliga delen af denna hemisfer i en grad, som högligen kontrasterar mot den norra hemisfären. Ehuru Eldslandets somrar äro mycket kalla, regniga och blåfiga, äro dess winttrar helt blida; skillnaden mellan årstiderna är nemligen långt mindre än i Europa, eller klimatet i hög grad enformigt, hwilket synes gälla om hela sydliga delen af södra hemisfären. Så obehagligt ett sådant klimat i allmänhet förekommer Europeen, och så litet det passar för de flesta Europeiska sädeslag och kulturwexter, så förträffligt triffas under detta klimat landets inhemsta vegetation. Skogarne, som betäcka Amerikas westra kust mellan 38—45° Br., täfsta i yppighet med de tropiska; parasitiska Orchideer o. s. w. lururiera, och stora trädartade Ormbunkar äro talrika; på nya Zeeland gå dessa sednare ända till 46° Br., hwaremot i norra hemisfären ingen träartad ormbunke är funnen utom wändkretsen. Ännu på Eldslandet är vegetationen mycket yppig; i de nästan ogenomträngliga urffogar, som betäcka dess kuster, träffas stora trädartade Fuchsiae och Veronicæ, som i England behandlas som ömtåliga wexter, i fullt flor, och detta på föga afstånd från foten af berg, som på de öfwersta tvåtredjedelarne äro betäckta med snö, och som utsända glaciärer ända ned till hafsytan. Captain King såg Colibris suga honung ur blomstren "efter 2 eller 3 dagars ihållande regn, snö och hagel, under hwilken tid thermometeren hade stått wid fryspunkten;" och Papegojor finnas i skogarne, ännu wid 55° S. Br. Däsa går den usla menniskorace, som glest behor Eldslandet, hela året om naken och utan boning; allt förhållanden, hwilka måste förekomma en Europe, som är wan att bedömma andra klimater efter sitt lands, såsom de största och mest besynnerliga kontraster. — Men redan på de öar, som ligga under samma bredd som Eldslandet, blott längre ut i Oceanen, får kölden alldeles öfverhand. Ön Georgia (54—55° S. Br.) fann Cook, midt om sommaren, nästan alldeles betäckt med ewig snö och mäktiga glaciärer; på ön, som är 96 eng. mil lång, fanns icke ett enda däggdjur, blott en landsfogel och 3 phanogama wexter. Till och med på Kerguelens land (en ö 120 eng. mil lång och 60 mil bred, belägen under 50° bredd, hwilket svarar mot Englands sydligaste udde) har man ej funnit mer än 16 eller 17 wexter, mossor och laswar inberäknade, icke heller det ringaste spår till någon buskwert; och bergens toppar, ehuru ingalunda höga, funnos midt om sommaren snöbetäckta. På Syd-Shetland (62—63° Br., således under samma bredd som Färöarne eller Trondhjem) har man ej funnit mer än en enda phanogam wert. En likfisa fanns en gång der nedgräsd, hvars nästan förmutnade tillstånd wisade att den länge måste hafwa legat i jorden; och dock hade det deri inneslutna liket knappt undergått den minsta förändring.

Glaciärens tillvaro bestämmes genom sammanhopandet af stora snömassor, underkastade så stora temperaturförändringar, att de delwis upptina men under wägen nedåt åter stelna; man har mycket passande jemfört dem med kolossala ispiggar. Ju lägre snögränsen är och ju starkare bergen slutta, desto lägre nedstiga glaciärerna; i Eldslandet, som har mycket låg snögräns och branta berg, måste man således wänta att finna glaciärer räckande långt ned på deras sluttningar. "Jag råfde ickebestomindre," säger Darwin, "i största förundran, då jag midt om sommaren för första gången såg många wifar på Beagle-kanalens norra sida slutas med höga och branta isberg, som hängde ut öfver det salta hafwet. Ty de berg, från hwilka de kommo ned, woro ingalunda mycket höga (4000—4300 fot.) Denna kedja, som i höjd så litet öfvergår några af Englands berg, och som midt om sommaren nedfänder sina frusna strömmar till kusten, är belägen under samma bredd som Cumberland-hills." Emellertid fann Darwin sedan, att glaciärer, som nå ända ned till hafsytan, förekomma ännu långt öfwan-

för Eldslandet, i det inre af wifarne längs hela westra kusten af det sydligaste Amerika; ännu i Penas-bugten ($46^{\circ} 40'$ S. Br.) finnes en glacier, som uppgifwes vara 15 eng. mil lång och 7 mil bred, och sträcker sina armar ända ned till hafsytan. Seglare på dessa kuster ha någongång, midt om sommaren, funnit swårighet att komma fram mellan den mängd större och mindre isberg, som kringdrefwo i wifarne och sunden. — Flytta wi nu i tankarne dessa ställen i södra hemisferen till motsvarande ställen i Europa, så är det som om wi sade: att i en arm af hafwet, som utsträckte sig från Medelhafwet mellan Alperna och Jura, hade fartyg, i Genfer-sjöns latitud, stött på en mängd större och mindre isberg. Eller (för att blott hålla oss till södra hemisferen): glaciärer nå här ned till hafsytan på mindre än 9 breddgraders afstånd från ställen, der Palmer wera, på mindre än $2\frac{1}{2}$ grads afstånd från trädstammiga gräsarter, och (om wi gå längre mot wester i samma hemisfer) på mindre än 2 graders afstånd från parasitiska Orhideer och en enda grads afstånd från trädartade Drumbunkar! I Norrige når ingen glacier ned till hafwet förrän wid 67° bredd, således 20° närmare polen än i södra hemisferen. — Då undersökningen af den inre kusten ej fortsattes längre än till Penas-bugten, är det oafgjordt om icke glaciärer ännu finnas mycket längre åt norr; när man tänker sig den enorma storleken af den sist beskrifna, är det dock högst ofannolikt att det skulle vara den sista. På ön Chiloe, som ligger midtemot Cordillererna liksom Jura mot Alperna, finnas en mängd kantiga granitblock af förwånande storlek, som synas ha blifwit förda dit öfwer denna arm af hafwet och spridda öfwer landet på olika höjder. Ehuru denna ö ligger mellan 41° och 43° Br., anser Darwin att de i äldre tider slutit dit på is-bär, som nedstörtat från glaciärer. — Det är i denna samma hemisfer, som isberg, danade i polartrakterna, genom strömmingar i hafwet föras längst bort från sitt ursprung. Horsburgh beskrifwer åtskilliga stora isberg, som sågos wid $35^{\circ} 50'$ S. Br., af ett fartyg på dess öfwerfart till Indien; hwilket är långt norrom den breddgrad, under hwilken trädartade Drumbunkar och gräs, parasitiska Orhideer och till och med Palmer wera; och på ett afstånd af blott 60 eng. mil från det land, der Näsörningar, Elefanter, Flodhästar, Lejon och Hyenor äro mycket talrika.

Der glaciärer nå hafwet, ända de sig i tvåra, mäktiga branter, och då hela glaciärens massa all-

tid besinner sig i ett långsamt, men oafbrutet nedåtskridande, så komma dessa branter ständigt att bli allt mer och mer öfwerhängande, intill de omsider, i större eller mindre stycken, nedrasa med förfärligt brat och bilda flytande isberg, som sedan af ström och wind ofta drifwas widt omkring, stundom hundradetals mil från de ställen der de först nedfallit; på dessa isberg medfölja större och mindre stenblock, som under glaciärens bildning nedfallit på densamma (man jemföre Agassiz' beskrifning af de Schweigiska glaciärer). Darwin såg engång ett stycke af ett sådant isberg nedstörta: "wi hade engång dragit våra båtar i land på en half mils afstånd från en glacier; wi stodo och beundrade den lodrätta, blåa isklippan med den önskan, att flera sådana stycken deraf som wi sågo drifwa omkring i wiken, måtte störta ned. Ändtligen lofnade en massa, som rullade ned med ett förfärligt dån; omedelbarligen derpå sågo wi en hög bölja komma emot oss. Folket ilade i första hast till båtarna, ty faran, att dessa skulle bli sönderslagna, war ögonskenlig. En af dem hade just nått framstammen af en båt, då den fradgande bränningen kom; han kastades flera gånger omkring, dock utan att skadas, och äfwen båtarna ledo ingen skada, ehuru de tre gånger efter hwarandra lyftes högt upp. Detta war en stor lycka för oss, då wi woro på en hundrade (engelska) mils afstånd från skeppet, och skulle blifwit lemnade här utan munförråd och utan skjutgewär. — Jag hade förut anmärkt, att flera betydliga klippstycken, som lågo wid stranden, blifwit nyligen flyttade; men jag hade icke kunnat begripa orsaken dertill, förrän jag såg denna bölja." — I Chili, der ännu, såsom ofwan nämndt, glaciärer förekomma i det inre af wifarne, äro jordbäfningar ganska wanliga, och nedstörta ej sällan ofantliga massor af klippor och jord från kustbergen. Der måste de ofta hafwa nedstörtat ännu ofantligare stycken från glaciärer, hwilka, redan skada i en nedåtskridande rörelse, genomforsas af enorma remnor och hwila på en sluttande yta. "Jag kan icke tänka mig," säger Darwin, "någon scen af mer fruktanswärd wäldsamhet, än de wägor, som af ett sådant fall måste frambringas. Wi känna wägornas ödeläggande magt wid jordbäfningar, blott förorsakad af den oscillation hwari de bringas; men wid en sådan massas fall måste jag utan betänkanter antaga, att wättnet med wäldsamhet skulle trängas ut ur de djupaste bugter, och när det då med en alltföwerwinnande kraft wände tillbaka, måste det sprida stora klippmassor rundtomkring som det lättaste grus. (Fortsättes.)

detta är ganska märkvärdigt, och leder omedelbarligen till den slutsats, att verkamma orsaken, som flyttat dessa block öfver ofantliga djup och afstånd, och spridt dem öfver hela continenter, måste sökas i någon naturkraft som blott kunnat verka i jordens kallare trakter, men här verkat öfverallt och likformigt. En sådan orsak finner Darwin i glaciernas och drifisens förenade verkammahet, och beskriver dessa fenomen, sådana de för närvarande ega rum wid Eldslandet och de tillgränsande delarne af Syd-Amerika.

Eldslandet (beläget mellan 52—55° S. Br., således under samma latitud som Irland) är ett bergigt land, djupt inskuret af talrika wifar och sund. Då snögränsen här når ned till 3500—4000 fot, så betäckas bergen mångstädes af ewig snö, och talrika glaciärer utsända en mängd armar ända ned till hafswifarne. Emellertid skulle man mycket mistaga sig, om man endast härefter wille bedömma landets klimat; ty flera förhållanden, men isynnerhet den omätliga widd, som oceanen i södra hemisfären intager, modifiera klimatet i hela sydliga delen af denna hemisfer i en grad, som högligen kontrasterar mot den norra hemisfären. Ehuru Eldslandets somrar äro mycket falla, regniga och blåfiga, äro des winttrar helt blida; skillnaden mellan årstiderna är nemligen långt mindre än i Europa, eller klimatet i hög grad enformigt, hwilket synes gälla om hela sydliga delen af södra hemisfären. Så obehagligt ett sådant klimat i allmänhet förekommer Europeen, och så litet det passar för de flesta Europeiska sådeslag och kulturwexter, så förträffligt triffes under detta klimat landets inhemska vegetation. Skogarne, som betäcka Amerikas westra kust mellan 38—45° Br., täfsla i yppighet med de tropiska; parasitiska Orchideer o. s. w. luxuriera, och stora trädartade Ormbunkar äro talrika; på nya Zeeland gå dessa sebnare ända till 46° Br., hwaremot i norra hemisfären ingen träartad ormbunke är funnen utom wändkretsen. Ännu på Eldslandet är vegetationen mycket yppig; i de nästan ogenomträngliga urskogar, som betäcka des kuster, träffas stora träartade Fuchsæ och Veronicæ, som i England behandlas som ömtåliga wexter, i fullt flor, och detta på föga afstånd från foten af berg, som på de öfwersta twätredjedelarne äro betäckta med snö, och som utsända glaciärer ända ned till hafsytan. Captain King såg Colibris suga honung ur blomstren "efter 2 eller 3 dagars ihållande regn, snö och hagel, under hwilken tid thermometeren hade stått wid fryspunkten;" och Papegojor finnas i skogarne, ännu wid 55° S. Br. Desså går den usla menniskorace, som glest behör Eldslandet, hela året om naken och utan boning; allt förhållanden, hwilka måste förekomma en Europe, som är wan att bedömma andra klimater efter sitt lands, såsom de största och mest besynnerliga kontraster. — Men redan på de öar, som ligga under samma bredd som Eldslandet, blott längre ut i Oceanen, får kölden alldeles öfverhand. En Georgia (54—55° S. Br.) fann Cook, midt om sommaren, nästan alldeles betäckt med ewig snö och mäktiga glaciärer; på ön, som är 96 eng. mil lång, fanns icke ett enda däggdjur, blott en landfogel och 3 phanogama wexter. Till och med på Kerguelens land (en ö 120 eng. mil lång och 60 mil bred, belägen under 50° bredd, hwilket svarar mot Englands sydligaste udde) har man ej funnit mer än 16 eller 17 wexter, mossor och lafwar inberäknade, icke heller det ringaste spår till någon buskvert; och bergens toppar, ehuru ingalunda höga, funnos midt om sommaren snöbetäckta. På Syd-Shetland (62—63° Br., således under samma bredd som Färöarne eller Trondhjem) har man ej funnit mer än en enda phanogam wext. En likfista fanns en gång der nedgräfd, hwars nästan förmultnade tillstånd wisade att den länge måste hafwa legat i jorden; och dock hade det deri inneslutna liket knappt undergått den minsta förändring.

Glaciärerens tillworo bestämmes genom sammanhoppandet af stora snömassor, underkastade så stora temperaturförändringar, att de delwis upptina men under wägen nedåt åter stelna; man har mycket passande jemfört dem med kolossala ispiggar. Ju lägre snögränsen är och ju starkare bergen slutta, desto lägre nedstiga glaciärer; i Eldslandet, som har mycket låg snögräns och branta berg, måste man således wänta att finna glaciärer räckande långt ned på deras sluttningar. "Jag råkade ickebestomindre," säger Darwin, "i största förundran, då jag midt om sommaren för första gången såg många wifar på Beagle-kanalens norra sida slutas med höga och branta isberg, som hängde ut öfver det salta hafwet. Ty de berg, från hwilka de kommo ned, woro ingalunda mycket höga (4000—4300 fot.) Denna kedja, som i höjd så litet öfvergår några af Englands berg, och som midt om sommaren nedfänder sina frusna strömmar till kusten, är belägen under samma bredd som Cumberland-hills." Emellertid fann Darwin sedan, att glaciärer, som nå ända ned till hafsytan, förekomma ännu långt öfwan-

för Eldslandet, i det inre af wifarne längs hela westra kusten af det sydligaste Amerika; ännu i Penas-bugten ($46^{\circ} 40'$ S. Br.) finnes en glacier, som uppgifwes vara 15 eng. mil lång och 7 mil bred, och sträcker sina armar ända ned till hafsytan. Seglare på dessa kuster ha någonsång, midt om sommaren, funnit swårighet att komma fram mellan den mängd större och mindre isberg, som kringdrefwo i wifarne och sunden. — Flytta wi nu i tanfne dessa ställen i södra hemisferen till motsvarande ställen i Europa, så är det som om wi sade: att i en arm af hafwet, som utsträcker sig från Medelhafwet mellan Alpena och Jura, hade fartyg, i Genfer-sjöns latitud, stött på en mängd större och mindre isberg. Eller (för att blott hålla oss till södra hemisferen): glaci-erer nå här ned till hafsytan på mindre än 9 bredd-graders afstånd från ställen, der Palmer wera, på mindre än $2\frac{1}{2}$ grads afstånd från trädstammiga gräs-arter, och (om wi gå längre mot wester i samma hemisfer) på mindre än 2 graders afstånd från parasitiska Orhideer och en enda grads afstånd från träd-artade Drumbunkar! I Norrige når ingen glacier ned till hafwet förrän wid 67° bredd, således 20° närmare polen än i södra hemisferen. — Då undersökningen af den inre kusten ej fortsattes längre än till Penas-bugten, är det ofafgjordt om icke glaci-er ännu finnas mycket längre åt norr; när man tänker sig den enorma storleken af den sist beskrifna, är det dock högst ofannolikt att det skulle vara den sista. På ön Chiloe, som ligger midtemot Cordillererna liksom Jura mot Alpena, finnes en mängd kantiga granitblock af förwånande storlek, som synas ha blifwit förda dit öfwer denna arm af hafwet och spridda öfwer landet på olika höjder. Ehuru denna ö ligger mellan 41° och 43° Br., anser Darwin att de i äldre tider flutit dit på is-bär, som nedstörtat från glaci-ererna. — Det är i denna samma hemisfer, som isberg, danade i polar-trakterna, genom strömmingar i hafwet föras längst bort från sitt ursprung. Horsburgh beskrifwer åtskilliga stora isberg, som sågos wid $35^{\circ} 50'$ S. Br., af ett fartyg på des öfverfart till Indien; hwilket är långt norrom den breddgrad, under hwilken trädartade Drumbunkar och gräs, parasitiska Orhideer och till och med Palmer wera; och på ett afstånd af blott 60 eng. mil från det land, der Näsörningar, Elefanter, Flodhästar, Lejon och Hyænor äro mycket talrika.

Der glaci-ererna nå hafwet, ända de sig i tvåra, mäktiga branter, och då hela glaci-erens massa all-

tid befinner sig i ett långsamt, men ofafbrutet nedåtskridande, så komma dessa branter ständigt att bli allt mer och mer öfwerhängande, intill de omsider, i större eller mindre stycken, nedrasa med förfärligt brat och bilda flytande isberg, som sedan af ström och wind ofta drifwas widt omkring, stundom hundradetals mil från de ställen der de först nedfallit; på dessa isberg medfölja större och mindre stenblock, som under glaci-erens bildning nedfallit på densamma (man jemföre Agassiz' beskrifning af de Schweigiska glaci-ererna). Darwin såg engång ett stycke af ett sådant isberg nedstörta: "wi hade engång dragit våra båtar i land på en half mils afstånd från en glacier; wi stodo och beundrade den lodrätta, blåa isklippan med den önskan, att flera sådana stycken deraf som wi sågo drifwa omkring i wiken, måtte störta ned. Ändtligen lofnade en massa, som rullade ned med ett förfärligt dån; omedelbarligen derpå sågo wi en hög bölja komma emot oss. Folket ilade i största hast till båtarne, ty faran, att dessa skulle bli sönderslagna, war ögonstenlig. En af dem hade just nått framstammen af en båt, då den fradgande bränningen kom; han kastades flera gånger omkring, dock utan att skadas, och äfwen båtarne ledo ingen skada, ehuru de tre gånger efter hwarandra lyftes högt upp. Detta war en stor lycka för oss, då wi woro på en hundrade (engelska) mils afstånd från skeppet, och skulle blifwit lemnade här utan munförråd och utan skjutgewär. — Jag hade förut anmärkt, att flera betydliga klippstycken, som lågo wid stranden, blifwit nyligen flyttade; men jag hade icke kunnat begripa orsaken dertill, förrän jag såg denna bölja." — I Chili, der ännu, såsom ofwan nämndt, glaci-erer förekomma i det inre af wifarne, äro jordbäfningar ganska wanliga, och nedstörta ej sällan ofantliga massor af klippor och jord från kustbergen. Der måste de ofta hafwa nedstörtat ännu ofantligare stycken från glaci-ererna, hwilka, redan stadda i en nedåtskridande rörelse, genomföras af enorma remnor och hwila på en sluttande yta. "Jag kan icke tänka mig," säger Darwin, "någon scen af mer fruktanswärd wäldsamhet, än de wägor, som af ett sådant fall måste frambringas. Wi känna wägornas ödeläggande magt wid jordbäfningar, blott förorsakad af den oscillation hwari de bringas; men wid en sådan massas fall måste jag utan betänkande antaga, att wättnet med wäldsamhet skulle trängas ut ur de djupaste bugter, och när det då med en alltföfwerwinnande makt wände tillbaka, måste det sprida stora klippmassor rundtomkring som det lättaste gräs.

(Fortsättes.)

Notiser:

England. Enligt engelska tidningsunderrättelser är Grefwinnan Guicciotti, Lord Byrons sista älskarinna, för närvarande sysselsatt med ordnande och utgifvande af de åt henne af skalden genom testamentet efterlemnade manuskript, hvilka hon vill förse med anmärkningar.

= För någon tid sedan utgaf Dickens "The evenings of a working man" (en arbetares aftnar). John Overs, denna boks författare, stod redan länge i wänkapliga relationer med den berömda författaren till Nicholas Nickleby och fann i honom städse en hjälpsam trogen vän. Overs war till sitt handverk en snickare, men använde, drifwen af en oemotståndlig bildningshåg, alla sina lediga stunder på böcker och sysselsatte sig från sin första ungdom med literära arbeten i bunden och obunden stil. Han dog i London d. 5 sista Oktober, efterlemnande sex små alldeles medelösa barn, hwilkas söd Dickens har lofwat att blifwa.

= Stort uppteende har på den sednaste tiden romanen "Ellen Middleton" af Lady Fullerton gjort. Handlingen föregår i engelska sällskapslivets högre kretsar och är full af religiösa tendenser, sådana, de i detta ögonblick förherrska bland engelska aristokraten. Redan hafwa två upplagor och i Frankrike en öfversättning utkommit.

= En annan skrift, som wid sitt uppträdande wäckt mycken uppmärksamhet, är: Revelations of Russia. 2 vols. Den har sannolikt blifwit föranledd af Eustine's bekanta bok. Författaren, militär eller sjöman, ty han ingår i synnerhet på kapitlet om rycka här- och marinwäsendet, lemnar en fildring af St. Petersburgers förhållandena, hwilken ingalunda kan kallas smickrande.

Société archéologique de Beziere har utfatt ett extraordinärt pris af 3000 francs för en Vocabulaire des principales locutions de Molière. Den önskar en ordbok öfwer denne skalds språk, en slags Index verborum, sådana det gifwas för Homerus, Aristophanes, Virgilius och Terentius, och rekommenderar åt de medtänande isynnerhet, 1) att icke blott studera orden utan wändningarne, i hwilka känslans och tankans uttryck hufvudsakligen uttalar sig. Det förstår sig att man under titeln Locutions principales icke får inskränka sig till en samling alldeles nysskapade ord och wändningar, hwilka städse äro sällsynta hos goda skriftställare, utan måste framhäfwa hwarje uttryck, som, hemtadt ur det wanliga listwet, har erhållit en särskild karakter. 2) Wid citationerna iakttaga den kronologiska ordning af de olika styckena, hwilken betecknade framstegen af Molières ande och språk; 3) att begagna hwarje styckes sista af skalden sjelf föranskaltade upplaga. Termin: 8 Januari 1846.

Konungen af Preussen har beslutat att, till befordrande af tyyska historiens bearbetande, för det bästa werk som inom

tyyska historiens område under loppet af hwarje quinquennium utkommit på tyyska språket, bestämma ett pris af 1000 Rthlr. i guld jemte en minnespenning af samma metall öfwer föredraget i Verdun. Prisets utdelande sker genom en af nio medlemmar bestående kommission, hwilken af ministern för de andliga, undervisnings och medicinalangelägenheterna hwarje gång i början af det år, under hwilket priset skall utdelas, utwälfes bland ordinarie medlemmarna af Kongl. Wetenskaps Akademien och ordinarie professorerna wid Kongl. Universitetet i Berlin. Nästa termin för prisutdelningen är år 1848, dock kommer endast afseende att göras på sådana werk, som utmärka sig genom inträngande, omfattande forskning så wäl som genom framställningens fanning och lif, lika mycket om de behandla hela allmänna tyyska historien eller blott någon särskild del deraf.

Paris. Ett ganska intressant werk är: "De europeiska Kabinetternas Historia under Konsulatet och Kessaredömet," hwaraf de båda första banden nyss härstädes utkommit hos Gosselin. Dess författare Armand Lesebvre, förut Attaché wid Ministeriet för utrikes ärendena har haft tillåtelse att begagna detta Ministeriums arkiv och har öft ur de franska agenternas i utlandet korrespondenser.

= En annan härstädes utkommen märklig novitet är: Les lettres, instructions & mémoires de Marie Stuart, publiés sur les originaux & les manuscrits du State paper office de Londres, et des principales archives & bibliothèques de l'Europe. 7 vol. in 8:o. Werkets utgifware är den ryyske här wistande fursten Labanow, och han har dedicerat det samma åt drottningen af England.

I Hamburg annonseras: "Jenny Lind. Die schwedische Nachtigall. Eine biogr. Skizze. Mit den wohlgetroffenen, trefflich lithogr. Bildniß der Künstlerin" (hos B. S. Berendsohn, 8 Gr.)

P. M. för Postverket i Stockholm.

På Athenæum härstädes anmärker man med ledsnab den långsamhet hwarmed tidningen Saima i år inträffar i Lund. Först med ingäendet af innewarande månad anlände fyra strödda numror af den dittills utkomna serien, men hwarken ha de ännu selande af denna eller något annat sedermera afhört. Helsingfors' Morgonblad kommer deremot temligen ordentligt, och nämnes deruti intet om något hinder för Saimas regelmässiga ankomst till sfinämnda stad. Då Saima också förlidit år genom Postverkets i Stockholm försummelse dröjde owanligt länge, innan den kunde hinna hit, ehuru ej så länge som i år; så anser man skulden för äfwen detta sednare dröjsmål drabba besagde Postverk, och wi anmäla dertfore denna fortsatta försumlighet, hwartill wi ej kunna förstå anledningen, till framtida rättelse.

N:r 15 af denna Tidning, utgifwes Lördagen d. 26 April.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1845.

